

e-ISSN: 2630-631X

Article Type
Research Article**Subject Area**
Public AdministrationVol: 8
Issue: 56
Year: 2022
Pp: 529-531Arrival
12 December 2021
Published
28 February 2022
Article ID 1368Doi Number
<http://dx.doi.org/10.31576/smryj.1368>**How to Cite This Article**
Doğan, K.C. (2022).
"Kolombiya'da Ana Hatlarıyla Yerel Yönetimler Sistemi", International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal, (Issn:2630-631X) 8(56): 529-531.

Social Mentality And Researcher Thinkers is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Kolombiya'da Ana Hatlarıyla Yerel Yönetimler Sistemi

Local Governments System In Colombia With Outlines

Doç.Dr. Kadir Caner DOĞAN¹ ¹Gümüşhane Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, mail: kadircanerdogan@gumushane.edu.tr, Gümüşhane/Türkiye

ÖZET

Kolombiya, geçmiş tarihsel dönemde uzunca süre İspanyol sömürgesi altında kalmış ve 19. Yüzyılda bağımsızlığını kazanmış bir Latin Amerika ülkesidir. Ülke, günümüzde başkanlık sistemi ile idare edilen üniter bir yapıya sahiptir. Merkezîyetçi ve katı bürokratik sistemin çok uzun süre devam ettiği devlette, başkanlık sisteminin de getirdiği yürütmenin tek elde toplanması geleneği sürdürülmüştür. Buna karşın, Kolombiya'da 1980'li yıllardan başlayarak günümüze dek süren bir yerelleşme süreci yaşanmaktadır. Bu çalışmada, Kolombiya'nın mevcut siyasal sistem içerisinde yerel yönetim sistemi ve türleri ana hatalarıyla incelenmek istenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kolombiya, Yerel Yönetimler, Ana Hatlar, Sistem

ABSTRACT

Colombia is a Latin American country that has been under Spanish colonization for a long time in the past historical period and gained its independence in the 19th century. Today, the country has a unitary structure governed by the presidential system. In the state, where the centralist and strict bureaucratic system continued for a very long time, the tradition of concentrating the executive in one hand, which was also brought by the presidential system, was continued. Despite that there has been a process of localization in Colombia starting from the 1980s and continuing until today. In this study, it is desired to examine Colombia's local government system and its types in the current political system with its outlines.

Key words: Colombia, Local Governments, Outlines, System

1. GİRİŞ

Dünyada özellikle 1980'li yıllarda gözlemlenen küreselleşme süreci, postmodernizm ve teknolojik ilerleme, kültür, siyaset, ekonomi ve bilim alanlarını etkilemektedir. Bilimde görülen gelişmeler, kamu yönetimi ve yerel yönetimler konusunda da değişimleri beraberinde getirmektedir. Nitekim yerel yönetimler, bir devlette günümüzde temel kamu hizmetlerini sağlayan ve idari/mali konularda oldukça özerk temel yönetsel birimler durumuna gelmişlerdir. Bu çalışmanın konusunu oluşturan bir Latin Amerika ülkesi olan Kolombiya'da da yerel yönetimler, 1980'lerden başlayarak dönem dönem kapasitesini ve kalite düzeyini artıran bir duruma ulaşmışlardır.

Bu çalışmada, Kolombiya'nın yerel yönetim sistemi, özellikle siyasi, idari ve mali konularda değerlendirilmek istenmektedir. Çalışmanın yöntemi, literatür taramasına dayalıdır. Çalışmada, birinci bölümde kısa Kolombiya siyasal sisteminden söz edilmiştir. İkinci bölümde ise Kolombiya yerel yönetimler sistemi açıklanmıştır.

2. KISA KOLOMBİYA SİYASAL SİSTEMİ

Kolombiya, 1549'da kurulan bir İspanyol sömürgesiydi. O zaman ki adı Yeni Granadaydı. Yeni Granada Naipliği şeklinde anılan bölge, bugünkü Kolombiya ile birlikte Ekvator, Venezuela ve Panamayı da kapsamaktaydı. Simon Bolivar'ın yürüttüğü mücadele sonrasında İspanyollardan bağımsızlığını kazanan Kolombiya, Büyük Kolombiya adını almıştır. Bu oluşum, 1890'a kadar sürmüştür. Bundan sonra Ekvator ve Venezuela ayrı devletler haline gelmişlerdir. Esas manada bugünkü Kolombiya'nın kuruluş tarihi 1830'dur (Gürbüz, 1987: 277).

Kolombiya'da demokratik konular ve laiklik, 1991 Anayasası ile hüküm altına alınmıştır. Devlet, başkanlık sistemi ile yönetilmektedir (Çınar, 2017: 141; Pekel, 2017: 279). Kolombiya'da Devlet Başkanı, hem hükümetin hem de devletin başında olup, görev süresi 4 yıldır. Yasama kanadı olan Kongre, Senato (102 üye) ve Temsilciler Meclisi (166 üye) olmak üzere iki kamaralıdır. Üniter bir ülke olarak idari açıdan 32 bölgeden oluşur (KTO, 2019: 3). Kolombiya'da yargı organı ise sırasıyla Anayasa Mahkemesi, Yüksek Adalet Divanı,

Danıştay, Yüksek Hakimler ve Savcılar Konseyi, Asliye ve idari mahkemeler ve diğer mahkemelerden meydana gelmektedir (Yıldız, 2018: 46).

3. KOLOMBİYA'DA YEREL YÖNETİMLER

Kolombiya'nın nüfusu zengin bir etnik ve kültürel çeşitliliğe sahiptir. 2005'teki nüfus sayımına göre çoğunluğu beyaz veya melez ırk oluşturur. Kolombiya'nın nüfusunun yaklaşık dörtte biri kırsal alanlara yerleşmiştir. Ülkenin yoksulluk seviyeleri yüksektir. Nitekim nüfusun yüzde 45,5'inin yoksul ve yüzde 16,4'ünün aşırı yoksulluk sınırının altında yaşadığı anlaşılmaktadır. Kolombiya, önemli bir eşitsizlik göstergesi olarak, Gini katsayısı açısından dünyanın ilk on ülkesi içerisinde yer almaktadır. Bu konuda Kolombiya; Brezilya, Paraguay, Haiti ve Bolivya'nın ardından gelmektedir. Ancak Kolombiya, son yıllarda yılda yaklaşık yüzde 4'lük istikrarlı bir ekonomik büyüme göstererek, İnsani Gelişim İndeksi Yüksek Ülkeler listesinde 87. sırada (0,741) yer almayı başarmıştır (UNDP, 2017).

Kolombiya'da yerelleşme, 1980'li yıllardan başlayarak bir süreç olarak devam etmektedir (Cortés, 2010: 4; Salazar, 1991: 122). Yerelleşme, sosyal göstergelerde eşit görülmemiş ilerlemeler yaratarak, “yoksulluk, eşitsizlik, kamu ve sosyal hizmetlerin eksikliği” konusunda iyileştirmeler sağlamıştır. Ancak aynı zamanda, düzensiz gruplara yeni bölgesel kontrol ve finans fırsatları sağladığı da görülmektedir (Sánchez ve Palau, 2006: 14).

Kolombiya'da yerelleşme hedefleri, yerel kamu mal ve hizmetlerinin sağlanmasını artırmak ve belediye demokrasisini güçlendirmektir. Başlangıçtan itibaren siyasi yerelleşme, idari yönetim ile birleştirilmiştir. 1980'lerin başına kadar, Kolombiya devleti oldukça merkeziyetçiydi. Harcama kararları merkezi hükümet kurumları tarafından alınır ve Kongre, Hükümet ile bölgeler arasında arabuluculuk yapardı. Bundan sonra, ilk yerelleşme önerisi üç alana odaklandı: siyaset, ekonomi ve yönetim (Sánchez ve Palau, 2006: 14).

Yerelleşme iki aşamaya ayrılabilir: Bunlardan birincisi yerel finansmanı yeniden düzenlemeyi ve güçlendirmeyi amaçlayan bir dizi mali önlemler ve belediye başkanlarının halk seçimlerini içeren 1980'ler demokratikleşme aşaması. 1991 Anayasasını takip eden ikincisi, yerelleşmeye yeni bir ivme kazandı. Bu süreç, Kolombiya'yı Latin Amerika'daki en az merkezi olan devletlerden biri haline getirdi. Bunları takiben, 1990'ların sonunda, Anayasa'yı daha da geliştiren ve bazı maddelerini revize eden bir dizi mali reformla gerçekleştirildi (Sánchez ve Palau, 2006: 16; Alesina vd., 2000). Aşağıda, sözü edilen yerelleşme reform adımları dönemsel ve sektörel olarak daha ayrıntılı açıklanmıştır:

“Birinci aşama, 1970'lerin sonlarında başladı ve belediye finansmanını güçlendirmeyi amaçlayan mali önlemleri içeriyordu. En önemlileri, belediyelerin vergi toplama yetkilerini, özellikle de satış vergilerini genişleten ve bu fonların yatırımı için parametreleri belirleyen, 1983 tarihli 14 ve 1986 tarihli 12 sayılı kanundu. Sonuç olarak, kullanımı bölgesel veya merkezi hükümetler tarafından kısıtlanmayan yerel olarak yetiştirilen belediye “öz kaynakları” önemli ölçüde büyüdü. 1980'lerin ortalarından başlayarak, ikinci aşama daha çok siyasi ve idari konularla ilgiliydi. 1986 tarihli 11. Kanun, belediye başkanlarının halk tarafından seçilmesini düzenlemiş ve diğerlerinin yanı sıra Juntas Administrado ras Locales aracılığıyla yerel kamu karar alma süreçlerine halkın katılımını teşvik etmeye çalışmıştır. Vatandaşların hakları gibi 1991 anayasasında yer alan reformlar, inisiyatifler, belediye planlama konseyleri, açık şehir toplantıları, belediye başkanlığı yetkilerini iptal etme yeteneği ve popüler istişareler, siyasi yerelleşmeyi daha da derinleştirdi. Bölgesel valiler halk oylamasıyla seçildi. Üçüncü aşama, yeni anayasayı ve diğer ilgili mali ve idari reformları düzenleyen yasalardan oluşuyordu. Bu önlemler, belediyelere kamu hizmetlerinin sağlanması ve sosyal yatırım konusunda önemli sorumluluklar yüklemiş ve merkezi yetkiler önemli ölçüde yerel yönetimlere aktarılmaktadır. Yasalar, yerel yönetimlere aktarılan fonlar üzerinde çok az takdir yetkisi vererek, büyük kısmının eğitim ve sağlığa harcanmasını zorunlu kılıyor. Alt-ulusal hükümetlere yapılan otomatik transferler, toplam kamu harcamalarının %20'sinden %40'ının üzerine çıkarak, Kolombiya'yı üniter devletler arasında bölgede birinci ve genel olarak federal Brezilya ve Arjantin'in arkasında üçüncü sıraya yerleştirdi. On yıl sonra, dördüncü aşama, daha fazla anayasal reformdan ve belediye ve bakanlık hükümetlerine devredilen yetki ve sorumlulukları yeniden tanımlayan 2001 tarihli ve geniş kapsamlı, tamamlayıcı 715 sayılı Kanundan oluşuyordu. Bunlar şaşırtıcı derecede kapsamlıdır. Eğitimde, belediye yönetimleri “okul öncesi, ilköğretim ve ortaokul düzeylerinde eğitim hizmetlerini eşit erişim, verimlilik ve kaliteli olarak yönlendirmek, planlamak ve sağlamak”, öğretim ve idare dahil olmak üzere eğitim kurumlarını yönetmekle görevlidir. Nitekim personel, eğitim faaliyetlerini kendi kaynaklarından ve devredilen fonlardan finanse etmek, müdürlerin, rektörlerin ve diğer eğitim liderlerinin performansını değerlendirmek ve mevcut kapsamı sürdürmek ve iyileştirilmesi için çalışmak bunlardan sadece birkaçıdır. Sağlıkta, 715 sayılı Kanun'un 44. maddesi belediyelere “belediye sınırları içinde sağlık sektörünü ve Genel Sağlık Sigortasını yönlendirmek ve koordine etmek” ile görev

vermektedir. Hukuki konularda konut, tarım ve balıkçılık, ulaşım, çevre, cezaevleri, eğlence, kültür, doğal afetler ve diğerleri gibi alanlarda belediyelere yetki verilmektedir” (Faguet ve Sánchez, 2014: 231-232).

Görüldüğü üzere 1991’de yeni bir Anayasa’nın kabulü, 1980’lerde başlayan yerelleşme sürecini hızlandırdı. Şu anda, Kolombiya’nın iki kademeli yerel yönetim sistemi, 32 bölge (Bogota Başkent Bölgesi dahil) ve 1128 belediyeden oluşmaktadır. Kolombiya’nın ulus altı hükümetleri, toplam ulus altı hükümet bütçesinin %31’ini temsil eden, özellikle eğitimde, kamu hizmetlerinin ana sağlayıcılarıdır. Diğer önemli yerel yönetim görevleri arasında sağlık hizmetleri (%20), ekonomik diğer işler ve ulaşım yer almaktadır (OECD, 2019: 13).

Kolombiya’da yerel yönetim birimleri olarak bölgelerin temel görevi, gerekli kamu hizmetlerini yerine getirmek, bölgelerde planlama yapmak, belediyelerin faaliyetlerini koordine etmek ve belediyelere idari, mali, teknik yardımda bulunmaktır. Belediyelerin görevleri ise yetki ve sorumluluk taşıdığı beldede temel kamu hizmetlerini sunmak, belediye sınırlarında yaşayan kişilerin refahını artırmak, sosyal ve kültürel seviyelerini yükseltmektir (Yıldız, 2018: 93).

4. SONUÇ

Kolombiya, bir Latin Amerika ülkesi olarak uzunca yıllar sömürgesi altında kaldığı İspanyol kültüründen etkilenmiştir. Ülke, ilk etapta merkezîyetçi bir özellik göstermiştir. Özellikle 20. Yüzyılın son çeyreğinden sonra yerelleşme konusunda ülkede önemli adımlar atıldığı anlaşılmaktadır.

Kolombiya’da yerel yönetimlere Anayasa ve yasa düzeyinde kamusal hizmetlerin sunumu konusunda önemli yetki ve sorumluluklar verildiği de görülmektedir. Hatta bu yetki ve sorumluluklar mali güçle desteklenmektedir. Ancak Kolombiya’daki tüm bu demokratikleşme ve yerelleşme sürecine rağmen, kurumsallaşmayı ve hizmet kapasitesini olumsuz yönde etkileyen faktörler de vardır. Bunlar, özellikle illegal suç çetelerinin faaliyetleri, siyaset kurumunun bu konudaki aciziyeti, ekonomik kaynaklı yetersizlikler, ülke demokrasinin yaşadığı diğer sorunlar, toplumdaki yoksulluk ve ekonomik kalkınma sorunları olarak ifade edilebilir.

KAYNAKÇA

- Alesina, A., Carrasquilla, A. and Echavarría, J.J. (2000). Decentralization in Colombia, Working Papers Series, Agosto de 2000, No. 15, <https://ideas.repec.org/p/col/000123/002254.html>.
- Cortés, D. (2010). Do More Decentralized Local Governments Do Better? An Evaluation of The 2001 Decentralization Reform in Colombia, Serie Documentos De Trabajo, No. 84 Junio, Universidad del Rosario, Colombia.
- Çınar, Y. (2017). “Latin Amerika’nın İstikrar Arayan Ülkesi: Kolombiya”, (Ed. İsmail Ermağan), Dünya Siyasetinde Latin Amerika, ss.138-154, Nobel Basım Yayım, Ankara.
- Faguet, J-P. and Sánchez, F. (2014). “Decentralization and access to social services in Colombia”, Public Choice, March, 160: 227-249.
- Gürbüz, Y. (1987). Karşılaştırmalı Siyasal Sistemler, Beta Yayınları, İstanbul.
- KTO (2019). Kolombiya Ülke Raporu, Konya Ticaret Odası, Dış Ticaret Müdürlüğü, Temmuz, Konya.
- OECD (2019). Asymmetric decentralisation: Policy implications in Colombia, OECD Multi-Level Governance Studies.
- Pekel, A. (2017). “Koalisyonlu Başkanlık Sistemi: Kolombiya”, (Ed. İlyas Doğan ve Serdar Ünver), Dört Kıtada Başkanlık Sistemi (Ülke Örnekleriyle Hukukun Üstünlüğü, İnsan Hakları ve Demokrasi), ss. 266-293, Astana Yayınları, Ankara.
- Salazar, M. (1991). “Local Government and Decentralization in Colombia”, Environment and Urbanization, October, 3(2): 121-126.
- Sánchez, F. and Palau, M.D.M. (2006). Conflict, Decentralisation and Local Governance in Colombia, 1974-2004, Documentos CEDE 2006-20, Universidad de los Andes, Colombia.
- UNDP (2017). Colombia Case Study, Gender Equality in Public Administration (GEPA), United Nations Development Programme, July 24, file:///C:/Users/Lenovo/Downloads/ColombiaFinal%20-%20HiRes%20(2).pdf.
- Yıldız, Ü. (2018). Üniter ve Federal Devletlerde Yerel Yönetimler: Latin Amerika Ülkeleri Üzerinden Bir İnceleme, On İki Levha Yayınları, İstanbul.
- İslam Ansiklopedisi (DİA), (5): 421-422, İstanbul.